

ДЕРЖАВНИЙ КОНТРОЛЬ ТА ДЕРЖАВНИЙ НАГЛЯД ЯК СПОСОБИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗДІЙСНЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЙНО-УПРАВЛІНСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

*Ганькіна С.О.,
студентка IV курсу відділення «Правознавство»
Таращанського агротехнічного коледжу
ім. Героя Радянського Союзу О.О. Шевченка*

Державне управління у будь-якій країні неможливе без відповідних заходів щодо контролю за здійсненням організаційно-управлінських відносин.

Актуальність теми дослідження. Докорінна зміна суспільних відносин відповідно до цілей та принципів організації демократичної, соціальної, правової держави, оновлення системи норм права й розвиток на їх фундаменті принципово нового способу функціонування державного апарату, який відповідає вимогам законності, неможливі без належної організації і здійснення контролю та нагляду в державному управлінні, суспільстві в цілому.

Конституція України законодавчо закріпила курс на забезпечення верховенства права, охорону прав, свобод і законних інтересів громадян у державному управлінні, усіх сферах суспільного життя.

Контроль та нагляд – основні способи забезпечення законності і дисципліни в державному управлінні. Водночас вони є найважливішими функціями держави. Без організації та здійснення контролю і нагляду ускладнюється ефективна робота державного апарату, інших державних та недержавних структур, оскільки будь-яке рішення у сфері державного управління закінчується контролем за їх виконанням, інакше вони не матимуть сенсу. [4, 56]

Контроль та нагляд є факторами, що дисциплінують поведінку службовців державного апарату та громадян як у сфері державного управління, так і в суспільстві взагалі. Це те, що робить “прозорим” для суспільства діяльність держави, а для держави – внутрішньосуспільні відносини. Контроль та нагляд – важливі фактори вдосконалення державного управління в Україні, оновлення якого має здійснюватись шляхом використання відповідних заходів щодо відслідковування процесу реформ, що здійснюються в суспільстві. [6, 132]

Проблеми забезпечення законності і дисципліни шляхом здійснення контролю або нагляду в суспільстві досліджувалися багатьма науковцями як у загальнотеоретичному, так і в прикладному плані. Їм присвячені роботи відомих вчених XIX – початку XX століття: Й. Бльоха, Б. А. Бор'яна Ф. І. Бочковского, В. М. Гессена, В. М. Дурденевського, А. І. Єлістратова, М. Д. Загряцкого, Л. О. Зайдена, М. М. Коркунова, В. О. Лебедева, І. В. Михайловського, І. Х. Озерова, Р. Штурма та ін., адміністративістів сучасності: В. Б. Авер'янова, О. Ф. Андрійко, В. Г. Афанасьєва, О. М. Бандурки, Д. М. Бахраха, Ю. П. Битяка, І. П. Голосніченка, С. В. Ківалова, Л. В. Коваля, Є. Б. Кубко, Б. М. Лазарева, Л. Ф. Морозова, В. П. Портнова, П. М. Рабіновича, В. І. Ремньова, А. О. Селіванова, М. С. Студенікіної, Ю. О. Тихомирова, М. М. Тищенко, Р. Й. Халфіної, В. В. Цветкова, В. Є. Чіркїна, Ю. С. Шемшученка, К. В. Шорїної та ін.

Мета дослідження полягає в тому, щоб на підґрунті досягнень юридичної науки, узагальнення правозастосовної діяльності контрольно-наглядових органів, аналізу вітчизняного і зарубіжного законодавства та досвіду роботи контролюючих органів розробити та надати науково обґрунтовані пропозиції щодо підвищення ефективності контрольно-наглядової діяльності відповідних структур у сфері державного управління, суспільстві в цілому.

Отже, контроль - основний спосіб забезпечення законності і дисципліни в державному управлінні. Він є одним із найважливіших елементів державного управління, важливою функцією держави. Без організації та здійснення контролю неможлива робота державного апарату, інших державних структур. Будь-яке рішення, дія у сфері державного управління закінчуються контролем за їх виконанням, інакше вони не матимуть сенсу.

Проте, контроль слід відрізнити від близького до нього виду державної діяльності – нагляду.

Плутанина з термінами ускладнює розуміння законодавства, роботу з удосконалення контрольної та наглядової діяльності, підготовку фахівців та ін.

Необхідно законодавчо вирішити це питання. Здається, що контролюючими органами повинні визнаватися всі державні інспекції, агентства та служби, інші органи (органи законодавчої, виконавчої, судової влади, місцевого самоврядування), які мають такі повноваження: право втручатися в оперативну діяльність підконтрольної структури (припиняти або обмежувати їх діяльність, відсторонювати від роботи певних осіб, забороняти рух транспорту тощо) та самостійно притягувати винних до правової відповідальності. Це, як уже зазначалося, не виключає можливості з боку деяких із них в окремих випадках, обумовлених законодавством, мати неповні контрольні повноваження.

На нашу думку, було б доцільно впорядкувати назви контролюючих органів, розібратися, де «інспекції», а де «агентства», «служби», у чому полягає різниця між ними, адже схожі контрольні повноваження (за завданнями та формами контрольної діяльності) мають й інші державні органи, які не містять у своїй назві слово «інспекція», «агентство» або «служба». Це адміністративні комісії, органи повітряного транспорту, органи рибохорони та ін.

Вищим державним органом, що здійснює державне управління охороною праці, є Кабінет Міністрів України. Він розробляє і забезпечує реалізацію Національної програми поліпшення стану безпеки, гігієни праці та виробничого середовища, визначає функції загальних та галузевих міністерств щодо охорони праці та встановлює порядок створення і використання фондів охорони праці.

До контролюючих органів відносяться: Міністерство праці і соціальної політики України, Комітет по нагляду за охороною праці підпорядкований Міністерству праці та соціальної політики України, територіальні управління та інспекції, Державний комітет України з ядерної та радіаційної безпеки, Міністерства охорони навколишнього природного середовища та ядерної безпеки, Головна державна інспекція з нагляду за ядерною безпекою, управління Державної пожежної охорони Міністерства внутрішніх справ України, Головний державний санітарний лікар України, трудові колективи через обраних ними уповноважених, професійні спілки - в особі своїх виборних органів і представників.

Наглядові функції з боку держави залишаються тільки за прокуратурою, яка, як відомо, не має права втручатися в оперативну діяльність піднаглядних їй органів або посадових осіб цих органів та не може самостійно притягувати винних до правової відповідальності. Інші органи, незважаючи на їх назву, здійснюють контроль (повний або неповний), а не нагляд.

Виходячи з викладеного, контроль можна визначити як одну із форм організаційно-управлінських відносин - сукупність дій зі спостереження за функціонуванням відповідного об'єкта контролю з метою:

- отримання об'єктивної та достовірної інформації про стан справ на ньому;
- корегуванню поведінки такого об'єкта (його посадових осіб); застосування заходів щодо попередження правопорушень (з правом прямого втручання в оперативну діяльність об'єкта контролю); надання допомоги підконтрольній структурі в поновленні законності і дисципліни: встановлення причин і умов, що сприяють порушенню вимог правових норм: прийняття заходів щодо притягнення до правової відповідальності винних осіб.

Нагляд - це юридичний аналіз стану справ щодо додержання законності і дисципліни в суспільстві, який здійснюється прокуратурою із застосуванням відповідних, наданих їй законодавством форм, але без безпосереднього втручання в оперативну та іншу діяльність юридичної чи посадової особи, громадянина.

Підсумовуючи викладене вище, зазначимо, що організаційно-управлінські відносини у будь-якій державі не можуть належним чином розвиватися (удосконалюватися, оновлюватися, корегуватися під час здійснення управлінських дій тощо) без належно організованої та ефективно працюючої системи контролю та нагляду – важливого чинника поступового розвитку суспільних відносин.

Список використаних джерел

1. Сушинський О. Інститут відповідальності у здійсненні контрольної влади // Вісник Української Академії державного управління при Президентові України.-2002.-№2.-с.43-44
2. Про захист економічної конкуренції :Закон України від 11 січня 2001р.№2210-111 //Офіційний вісник України .-2001.-№12.-ст.6
3. Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності :.- Закон України від 5 квітня 2007р. №877-в //Відомості Верховної Ради України -2007.-№29-ст.389
4. Про основні засади здійснення державного фінансового контролю в Україні : Закон України від 26 січня 1993р. № 2939-ХІІ(в редакції Закону № 5463-Мвід 16 жовтня 2012р.)//відомості Верховної Ради України.-1993р.-№13.-ст.110
5. Юридичний словник -довідник / за.ред.Ю.С Шемшученка.-К.,1996.
6. Чернишенко С.А.Компания борьбы с безхозяйственностью во второй половине 20-х годов в украине // Проблемы законности :Респ.междувед.науч.сб.-Харьков ,1995.-Вып.29.-с.90-96
7. Тихомиров Ю.А.Курс административного права и процесса.-М.,1998
8. Алехин А.П., Козлов Ю.М.Административное право Российской Федерации : в2ч.-М.,1995.-ч.2
9. Николаева Л.А. Общий надзор прокуратуры в советском государственном управлении.-Л.,1979
10. Кейзеров Н.М.Власть и авторитет.-М1973 Про банки і банківську діяльність : Закон України від 7 грудня 2000р. № 2121-III//Відомості Верховної Ради України .-2001.-№5-6.- Ст.30

Науковий керівник: Хорольська А.О, викладач Таращанського агротехнічного коледжу імені Героя Радянського Союзу О.О. Шевченка.